

Det fremgår af de sager om modstrid mellem nationale love og umiddelbart anvendelig fællesskabsret, som hidtil har foreligget til bedømmelse for de nuværende medlemsstaters domstole, at problemet typisk opstår i tilfælde, hvor gennemførelsen af den nationale lov ikke kan tages som udtryk for et bevidst brud med fællesskabsretten fra lovgivningsmagts side. Modstriden kan skyldes, at man ved gennemførelsen af den nationale lov slet ikke har været opmærksom på, at der kunne være nogen forbindelse mellem loven og en umiddelbart anvendelig fællesskabsregel. Grunden kan også være den, at den nationale lovgivningsmagt har anlagt en fortolkning af fællesskabsreglen, som senere viser sig at være forkert. Endelig kan det tænkes, at man ved lovens gennemførelse vel har været opmærksom på, at loven måske kunne hævdes at være i strid med en umiddelbart anvendelig fællesskabsregel, men har ventet, at hverken Kommissionen, nogen anden medlemsstat eller nogen enkelt virksomhed eller borger ville påbneråbe sig fællesskabsreglen over for den vedtagne lov.

Som anført i afsnit I må det antages, at dansk ret indeholder tilstrækkelige muligheder for i praksis at eliminere risikoen for utilsigtede traktatbrud gennem de danske retsanvendende myndigheders benyttelse af de fortolkningsprincipper, der ligger bag udtrykkene »fortolkningsreglen« og »formodningsreglen«. Disse principper, som i afsnit I har relation til sædvanlige traktatmæssige bestemmelser, synes med endnu større styrke at kunne gøres gældende i forhold til umiddelbart anvendelige fællesskabsbestemmelser.

I det omfang sådanne bestemmelser er vedtaget efter Danmarks tiltrædelse, bygger de på lovgivningsmagts overladelse af beføjelser i henhold til grundlovens § 20. Så længe der ikke samtidig med vedtagelsen af den pågældende danske lov er sket en utvetydig tilbagekaldelse af de overladte beføjelser på vedkommende område, må der være en meget klar formodning for, at det ikke har været lovgivningsmagts hensigt, at loven skulle anvendes i det omfang det måtte blive bindende fastslået, at den er i strid med umiddelbart anvendelig fællesskabsret.

Den umiddelbare anvendelse i dansk ret af visse traktatbestemmelser og af bestemmelserne i de allerede gældende forordninger bygger

ikke på suverænitetsoverladelsen i henhold til § 20. For deres vedkommende styrkes imidlertid den almindelige formodning for lovgivningens overensstemmelse med Danmarks traktatmæssige forpligtelser af andre forhold. Den danske lovgivningsmagt har på tidspunktet for Danmarks tiltrædelse ikke alene haft kendskab til disse reglers indhold, men også til det forhold, at reglerne i De europæiske Fællesskaber i en vist omfang – i modsætning til reglerne i de fleste andre traktater – er umiddelbart anvendelige, og lovgivningsmagten har udtrykkeligt accepteret dette forhold gennem vedtagelse af § 3 i forslaget til lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber. Lovgivningsmagten har endvidere haft kendskab til de konsekvenser for forholdet mellem national ret og fællesskabsret, som fællesskabsdomstolen drager af fællesskabsreglernes umiddelbare anvendelighed. På denne baggrund må de danske retsanvendende myndigheder kunne lægge til grund, at det ikke har været lovgivernes hensigt, at loven skulle anvendes i strid med en umiddelbart anvendelig fællesskabsregel fra tiden før Danmarks tiltrædelse, medmindre en sådan hensigt fremgår klart af loven eller dens forarbejder.

I de typiske tilfælde, som hidtil har foreligget til bedømmelse ved de nuværende medlemslandes domstole, ville således også danske domstole kunne opfylde forpligtelsen til at anvende fællesskabsreglerne uden at komme i strid med det legalitetsprincip, der som nævnt i afsnit I, punkt 3 b, gælder for de danske domstoles virksomhed.

b.° *Bevidst brud på forpligtelsen*

Som anført i afsnit I er opfyldelsen af lovgivningsmagts pligt til at undlade at lovgive i strid med en traktatmæssig forpligtelse ikke sikret i gældende dansk ret. Det fremgår endvidere af afsnit I, punkt 6 c og punkt 4 b, at de retsanvendende myndigheder efter gældende dansk ret ikke har mulighed for at afværge det bevidst fremkaldte traktatbrud¹¹¹ ved en tilsidesættelse af den »traktatstridige« danske lovbestemmelse. I afsnit I er der imidlertid set bort fra den bestemmelse i grundloven, der bringes i anvendelse for første gang i forbindelse med en eventuel dansk tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber.